

Затверджено
Протокол № 2 річних Загальних зборів акціонерів
публічного акціонерного товариства
"Розрахунковий центр з обслуговування договорів
на фінансових ринках", які проведені
26 квітня 2021 р.

Звіт Правління ПАТ "Розрахунковий центр" за 2020 рік

Протягом 2020 року діяльність Правління ПАТ «Розрахунковий центр» (далі – Розрахунковий центр або Банк) була спрямована на забезпечення виконання функцій, передбачених Статутом та законодавством, зокрема, щодо провадження клірингової діяльності, виконання функцій центрального контрагента та забезпечення здійснення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах та поза фондовою біржою.

Пріоритетними напрямками у роботі Правління у звітному році стали:

- вдосконалення технологічних процесів провадження діяльності та програмного забезпечення
- розробка стратегії діяльності (розвитку) Розрахункового центру в умовах зміни законодавства, що регулює діяльність суб'єктів фондового ринку
- клієнтоорієнтованість та надання якісних послуг клієнтам
- розвиток законодавства, спрямований на посилення захисту активів клієнтів, управління ризиками та гарантування розрахунків.

СКЛАД ПРАВЛІННЯ

Станом на 31.12.2020 року:

Голова Правління – Ткаченко Олег Васильович

Член Правління - Гнатюк Ірина Володимирівна

Член Правління - Комісаров Євген Анатолійович

Член Правління - Константінов Олексій Анатолійович .

Протягом звітнього періоду відбулись зміни у складі Правління Банку:

- 1) 21.12.2019 року обрано (призначено) нового члена Правління Комісарова Є.А., який приступив до виконання своїх обов'язків 15 січня 2020 року;
- 2) 21.08.2020 року припинено повноваження члена Правління Гудович О.М. у зв'язку з переведенням її на посаду начальника служби фінансового моніторингу Банку за її згодою та на підставі відповідної заяви.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ В РОБОТІ ПРАВЛІННЯ

Протягом звітнього періоду Правління регулярно проводило засідання, як чергові, так і позачергові. Всього у 2020 році було Правлінням було проведено 65 засідань, на яких приймалися рішення з питань поточної діяльності Розрахункового центру, обговорення та прийняття рішень з питань оперативного управління.

Зокрема, Правлінням розглядалися питання щодо затвердження внутрішніх положень, регламентів, порядків, інструкцій та змін до них, виконання заходів з фінансового моніторингу, розгляд типових умов додаткового договору до Договору про клірингове обслуговування (щодо участі в розрахунках за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»), затвердження типових умов договорів про надання банківських та інших фінансових послуг, затвердження

підсумкового рівня досягнення КРІ працівників ПАТ «Розрахунковий центр», змін до тарифів на послуги Розрахункового центру, розгляду квартальних звітів з управління ризиками та комплаєнс-ризиків тощо. Регулярне обговорення на засіданнях Правління спільно з керівниками структурних підрозділів питань поточної діяльності Розрахункового центру забезпечило оперативне вирішення таких питань, прийняття ефективних рішень, забезпечення контролю за ходом їх виконання.

Впровадження операцій РЕПО

У 2020 році зареєстровано Національним банком України Правила ПАТ «Розрахунковий центр», Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку нові редакції Правил клірингу ПАТ «Розрахунковий центр», Правил провадження клірингової діяльності ПАТ «Розрахунковий центр» та Положення про систему управління ризиками та гарантій ПАТ «Розрахунковий центр». У зв'язку із цим до Регламенту провадження клірингової діяльності публічного акціонерного товариства «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» внесені зміни та доповнення.

Вказані документи надали можливість розпочати регулярне укладання угод в режимі «РЕПО з контролем ризиків» вже в січні 2021 року.

"РЕПО з контролем ризиків" – сервіс грошового ринку, де Банк виконує функцію центрального контрагента, який контролює гарантійне забезпечення учасників клірингу (створене за рахунок грошових коштів та цінних паперів) та гарантує або виконання зобов'язань за укладеними договорами РЕПО, або сплату штрафу добросовісній стороні. При цьому, завдяки інтеграції з фондовими біржами, укладені на біржах правочини потрапляють до єдиного клірингового пулу, що дає можливість у повній мірі скористатись перевагами неттінгу.

Підвищення ефективності системи фінансового моніторингу

Ключовою основою у створенні системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення є застосування Банком ризик-орієнтованого підходу у своїй діяльності. Оцінка ризиків є важливим підґрунтям для функціонування належної системи управління ризиками, яка спрямована на розуміння ризиків, їх моніторинг, здійснення контролю та вжиття заходів з метою їх мінімізації, а також утримання від необґрунтованого застосування процедури де-рискінгу.

Загальні принципи Банку щодо дотримання вимог законодавства України з питань ПВК/ФТ визначені Наглядовою радою та затверджені у вигляді Політики Банку з питань ПВК/ФТ, основною метою якої є недопущення використання клієнтами послуг Банку для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

Питання інформаційної безпеки

Банк продовжував впроваджувати технологічні рішення з питань інформаційної безпеки. У 2020 році Банком проведено комплекс робіт з:

- впровадження в експлуатацію програмного продукту захисту інформації - Safetica Full DLP, виконання комплексу робіт з встановлення агентів ППЗІ Safetica на персональні комп'ютері співробітників Банку, адміністрування, своєчасного оновлення та його супроводу;
- обрання технічного рішення, проведення дослідної експлуатації та придбання у кваліфікованого надавача електронно довірчих послуг ТОВ "Арт-мастер" програмного забезпечення «Арт-Крипто+», що має дозволити здійснювати електронний документообіг з клієнтами Банку з накладанням ЕП засобами «Інтернет-клірингу»;
- проведення тестування ефективності заходів із захисту периметра мережі Банку, відповідності веб-сайту Банку стандартам відкритого проекту захисту веб-додатків "Open web application security project" (OWASP);
- забезпечення адміністрування та ефективного функціонування міжмережевого екрану виробництва Fortinet, що забезпечило виявлення та блокування спроб несанкціонованого доступу

до мережі (IDS), захист периметру мережі (IPS), та захист від потенційних атак на відмову у обслуговуванні та/або розподілених атак (DoS/DDoS-атак).

- удосконалено роботу Банку в системі електронного документообігу;

- розроблено організаційно-методичну документацію, проведено налагодження та впроваджено в експлуатацію службу підтримки Servis Desk, що має вдосконалити систему внутрішнього контролю та забезпечити підвищення рівня інформаційної безпеки при роботі з АБС Банку.

- виконано комплекс робіт з обрання технічного рішення, проведення дослідної експлуатації та укладання договору щодо придбання програмного рішення на базі системи Safetica Full DLP з метою запобігання витоку конфіденційних даних, контролю доступу до файлів, програмного забезпечення та пристроїв, виявлення атак з використанням методів соціальної інженерії тощо.

Розвиток законодавства

Протягом 2020 року Банк брав активну участь у законотворчій діяльності. Зокрема, у розробці проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» (Законопроект №2284), який був прийнятий та став Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» № 738-IX від 19.06.2020 року, а також нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та Національного банку України. Загалом, пропозиції Банку до законопроектів та нормативних документів направлені на посилення захисту активів клієнтів, управління ризиками та гарантування розрахунків.

Тарифна політика

З 2016 року у Антимонопольному комітеті України розглядається справа щодо тарифів на послуги Банку. Під час розгляду справи Антимонопольним комітетом України встановлено, що Банк займає монопольне становище на ринку клірингових послуг та 25 липня 2019 року надано обов'язкові для розгляду наступні рекомендації щодо вжиття заходів для:

- встановлення порядку формування тарифів на клірингові послуги, які не надаються іншими суб'єктами господарювання, в якому передбачити чіткий, вичерпний перелік складових послуг, підстави, умови та порядок їх перерахунку;

- створення консультативно-дорадчого органу, третину членів якого б становили представники професійних учасників фондового ринку.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції", за умов виконання положень рекомендацій розпочате провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції закривається.

Після отримання рекомендацій Банком на їх виконання внесено відповідні зміни до Тарифної політики та створено консультативно-дорадчий орган, до складу якого входять представники професійних учасників фондового ринку - клієнтів Банку, на базі саморегульованої організації на ринку цінних паперів - Професійної асоціації учасників ринків капіталів та деривативів, з якою укладено відповідний Меморандум про співпрацю.

Про вжиті заходи повідомлено Антимонопольним комітетом України, яким оцінюється повнота виконання Банком наданих рекомендацій та, у разі позитивних висновків, буде прийнято рішення про закриття відповідної справи.

Протягом 2020 року до Антимонопольного комітету України Банком додатково надавались повідомлення про зміни у Тарифній політиці Банку, а також про стан виконання рекомендацій Антимонопольного комітету України та дії, вчинені Банком в результаті та внаслідок їх виконання.

19.11.2020 року Банком отримано Подання Департаменту досліджень і розслідувань ринків невиробничої сфери про попередні висновки у справі, відповідно до якого запропоновано:

- визнати рекомендації Антимонопольного комітету України, надані Банку, виконаними;
- закрити провадження у справі.

Засідання Антимонопольного комітету України, призначене на грудень 2020 року, на якому було заплановано розгляд питання про закриття провадження у справі, не відбулось і було перенесене на 2021 рік.

У 2020 році вносились зміни до тарифів Банку, пов'язані із впровадженням нових сервісів. Всі процедури затвердження тарифів виконувались у відповідності до рекомендацій Антимонопольного комітету України щодо порядку формування тарифів на клірингові послуги, які не надаються іншими суб'єктами господарювання, та оновленої Тарифної політики.

Система управління ризиками

Система управління ризиками в Банку базується на забезпеченні систематичного процесу виявлення, оцінки, контролю, моніторингу та звітування щодо усіх видів ризиків, на які наражається Банк у своїй діяльності.

Правління Банку забезпечує виконання завдань, рішень Ради Банку щодо впровадження системи управління ризиками, включаючи стратегію та політики управління ризиками, культуру управління ризиками, процедури, методи та інші заходи ефективного управління ризиками. Правління Банку визнає та виконує вимоги щодо незалежного виконання обов'язків підрозділами управління ризиками і контролю за дотриманням норм (комплаєнс) і не втручається у виконання ними своїх обов'язків.

В процесах управління ризиками також задіяні *Комітет з питань управління активами та пасивами Банку*, який щомісячно розглядає звіт з ризиків, приймає рішення в процесі управління ліквідністю та встановлення лімітів, розглядає результати проведених стрес-тестувань та *Кредитний комітет Банку*, який відповідає за встановлення лімітів обсягу активних операцій та проведення щомісячної оцінки якості активів та затверджує обсяг резервів на покриття можливих збитків від їх знецінення.

Банк здійснює банківські операції виключно в межах обраної бізнес-моделі Банку з метою недопущення впливу ризиків, притаманних його діяльності, на процеси здійснення грошових розрахунків за цінними паперами та іншими фінансовими інструментами та виконання функцій Банку, покладених на нього законодавством.

Протягом звітного року Банк не здійснював залучення коштів фізичних та юридичних осіб на строкові вклади (депозити) та не надавав кредитів юридичним та фізичним особам.

Відповідно до вимог до здійснення клірингової діяльності Банк забезпечує зниження ризиків та гарантує проведення грошових розрахунків за операціями з цінними паперами шляхом стовідсоткового попереднього резервування коштів учасників клірингу та впровадження програмно автоматизованих рішень, що дозволяють забезпечити постійний контроль розміру грошових зобов'язань учасників клірингу сумі коштів, що передана Банку для забезпечення грошових розрахунків.

Перелік ризиків, притаманних Банку визначається відповідно до його внутрішніх документів з урахуванням стратегії управління ризиками та бізнес-моделі. Зокрема, Банк здійснює комплексну оцінку наступних суттєвих видів ризиків, притаманних його бізнес-профілю:

- 1) ризик ліквідності;
- 2) процентний ризик банківської книги;
- 3) ринковий ризик;
- 4) операційний ризик;
- 5) комплаєнс-ризик.

У грудні 2019 року Правлінням Банку затверджена програма навчання співробітників з питань управління ризиками на 2020 рік. Програма навчання виконана в 2020 році повністю.

Діяльність в частині дотримання норм (комплаєнс)

У 2020 році продовжувалась розробка внутрішніх документів з метою приведення діяльності Розрахункового центру у відповідність до вимог законодавства України щодо дотримання норм (комплаєнс) та управління комплаєнс-ризиком.

Рішенням Правління затверджено наступні внутрішні документи з управління комплаєнс-ризиком: Порядок інформування про події комплаєнс-ризиків в ПАТ «Розрахунковий центр», Процедура дослідження випадків неприйнятної поведінки/порушень у діяльності ПАТ «Розрахунковий центр».

Фінансові показники

За звітний період, Банком та його дочірніми компаніями було надано наступні послуги та отримано відповідні доходи:

- 1) кліринг та розрахунки: учасники клірингу сплачують абонентську плату та тарифи залежно від кількості операцій. Дохід від надання клірингових послуг – 6964 тисяч гривень, порівняно із 7905 тисяч гривень за попередній рік;
- 2) послуги з обслуговування банківських рахунків клієнтів. Чистий дохід від надання комісійних послуг склав у 2020 році 774 тисяч гривень, порівняно із 768 тисяч гривень за попередній період;
- 3) управління капіталом, тобто інвестування грошових коштів, які залишаються після завершення розрахунків за цінними паперами на клієнтських рахунках у Банку, у ліквідні та безризикові інструменти – депозитні сертифікати Національного банку України. Задля заохочення учасників клірингу залишати грошові кошти на рахунках Банку, Правлінням Банку було прийнято рішення сплачувати проценти учасникам клірингу залежно від обсягу грошових коштів. Чистий процентний дохід за звітний рік Банку – 25989 тисяч гривень, порівняно із 42429 тисяч гривень за попередній період;
- 4) інші доходи за 2020 рік: 4577 тисяч гривень порівняно з 4678 тисяч гривень за минулий звітний період.

Таким чином, загальний дохід за звітний період складає 38304 тисяч гривень порівняно із 55780 тисяч гривень за 2019 рік. Прибуток до оподаткування складає: 2256 тисяч гривень, порівняно із 21382 тисяч гривень за 2019 рік, чистий прибуток за рік складає 1727 тисяч гривень порівняно із 14364 тисяч гривень за 2019 рік.

З урахуванням значного непрогнозованого зниження процентних ставок, наявності накладених Національним банком України обмежень на здійснення активних операцій та зменшення кількості клієнтів у зв'язку зі зниженням активності на фондовому ринку Банк вважає фактичні показники діяльності зваженими та обґрунтованими. Фінансовий стан Банку забезпечує безперервність діяльності та виконання функцій Банку.